

Eindrapportage Wijkgesprekken – Asielopvang Werkhaven Huizen

Aanleiding

Van oktober 2024 tot en met april 2025 heeft de gemeente Huizen opvang geboden aan maximaal 200 asielzoekers op twee schepen in de Werkhaven. Deze tijdelijke opvang maakt deel uit van een bredere afspraak met het COA om gedurende drie achtereenvolgende winterperiodes opvang te realiseren op deze locatie.

Tijdens deze tweede opvangperiode heeft de gemeente een toename geconstateerd in de zorgen en weerstand onder buurtbewoners. Deze signalen kwamen onder andere naar voren via een toename van meldingen over ervaren overlast, en via een petitie die op 4 maart 2025 is overhandigd tijdens de Commissie Sociaal Domein. Daarnaast leidde de aankondiging van een mogelijke pilot voor langdurige opvang op het water tot merkbare onrust in de wijk.

Om recht te doen aan de zorgen uit de buurt en om beter zicht te krijgen in wat er speelt in de wijk, heeft de gemeente Stichting Reindert gevraagd om in gesprek te gaan met bewoners van en rondom het havengebied. De gesprekken zijn bedoeld om dieperliggende zorgen, spanningen en mogelijke misverstanden boven tafel te krijgen, zodat op basis daarvan gericht kan worden gewerkt aan verbeteringen.

Doel

Het doel van dit onderzoek is om de gemeente Huizen inzicht te geven in de beleving, zorgen en verwachtingen van buurtbewoners met betrekking tot de tijdelijke opvang van asielzoekers op schepen in de Werkhaven.

De specifieke doelstellingen zijn:

- Het in kaart brengen van de onderliggende oorzaken van zorgen en weerstand onder bewoners.
- Het ophalen van ervaringen, zowel positief als negatief, met betrekking tot de afgelopen opvangperiode.
- Het formuleren van aanbevelingen over hoe toekomstige opvang beter kan worden georganiseerd met betrekking tot participatie, communicatie en draagvlak.

Uitvoering van het onderzoek

Deze rapportage bevat een geïntegreerde analyse van 29 gesprekken met bewoners, ondernemers en samenwerkingspartners rondom de opvang van asielzoekers in de Werkhaven van Huizen. De gesprekken vonden plaats in de periode april en mei 2025. Ze bieden een rijk beeld van zorgen,

ervaringen, behoeften en oplossingsrichtingen. Dit document bevat thematische analyses en een samenvattende top 5 van prioriteiten voor toekomstig beleid.

Voor dit onderzoek zijn wij actief de wijk in gegaan. Wij namen de tijd om op een open en betrokken manier het gesprek aan te gaan en traden daarbij op als neutrale gesprekspartners. Deze aanpak stelde ons in staat om een breed en genuanceerd beeld op te bouwen van wat er leeft in de wijk.

Gehanteerde methode

Wij kozen voor een interviewmethode die het midden houdt tussen een semigestructureerde en een ongestructureerde benadering. Alle gesprekken waren diepgaand van karakter en verschilden in vorm en intensiteit, afhankelijk van de setting, van een gepland gesprek aan de keukentafel tot een spontaan gesprek op straat. Deze interviews verliepen doorgaans informeel, wat bijdroeg aan een open en vertrouwelijke sfeer.

Tijdens de gesprekken werkten wij met een algemeen interviewschema, bestaande uit vooraf geformuleerde, vaak brede vragen, waarvan wij flexibel konden afwijken. Dit stelde ons in staat door te vragen bij relevante of opvallende uitspraken of wanneer verduidelijking nodig was. Zo verzamelden wij rijkere en meer gedetailleerde informatie, in lijn met het doel van deze kwalitatieve aanpak.

Tegelijkertijd of naar keuze maakten wij gebruik van een zogenaamde topiclijst: een overzicht van gespreksonderwerpen die wij in ieder interview aan bod lieten komen (gebaseerd op de Ipsos vragen en volgens een door de gemeente aangeleverd format). De manier waarop en de volgorde waarin wij deze onderwerpen bespraken, bepaalden wij zelf. Zo hielden wij de gesprekken open, oordeelvrij en afgestemd op de context en de persoon tegenover ons. Deze werkwijze bood ruimte voor nuance en onverwachte inzichten, die van grote waarde zijn voor beleidsvorming.

Samenvattend beeld in thema's

Uit de gesprekken die zijn gevoerd hebben we een vijftal hoofdthema's gedestilleerd, die in deze paragraaf worden weergegeven:

1. Visie en beeldvorming rondom opvang

Er is een breed gedragen moreel begrip voor de noodzaak van asielopvang mits het de opvang van "echte" vluchtelingen betreft. Wel zijn er stevige zorgen over uitvoering, communicatie, spreiding en samenstelling van de doelgroep (m.n. jonge mannen). Deze zorgen zijn er mede door de beeldvorming dat er de afgelopen periode relatief veel zogenaamde veiligelanders en economische vluchtelingen ("gelukzoekers") werden opgevangen. Verschillen in houding ten aanzien van de bewoners van de opvangschepen lopen uiteen van uitgesproken empathisch tot fel kritisch. Met name de kritische bewoners hebben een aanjagend effect op de beeldvorming. De wens tot hulp bieden is aanwezig, mits geborgd in evenwichtig en rechtvaardig beleid.

2. Ervaringen met bewoners opvangschepen

De ervaringen lopen sterk uiteen. Sommigen zijn positief over het respectvolle gedrag van de asielzoekers en de interacties met hen (bijv. via taalmaatjes), anderen geven aan geen overlast te hebben ervaren of neutraal te staan ten aanzien van de opvang terwijl weer anderen melding maken van toegenomen overlast, intimidatie of gevoelens van onveiligheid. Vaak zijn negatieve ervaringen indirect (via derden), maar ze kleuren het sentiment in de buurt nadrukkelijk. De meerderheid ziet dagbesteding en zichtbaarheid als sleutel tot betere integratie.

3. Relatie en communicatie met gemeente

Er is breed ongenoegen over de communicatie vanuit de gemeente. Men ervaart afstandelijkheid, gebrekkige participatie en onvoldoende erkenning van zorgen. Bewoners verlangen naar structureel overleg, heldere aanspreekpunten en tijdige transparantie over besluitvorming.

De klankbordgroep komt in verschillende gesprekken naar voren. Een aantal gesprekspartners ervaart de klankbordgroep als weinig effectief. Sommigen bewoners geven aan dat ze het gevoel hebben dat de klankbordgroep meer kritische deelnemers zou mogen hebben. Andere bewoners die juist positief gestemd zijn over opvang in de wijk ervaren dat de gemeente en de klankbordgroep de negatieve geluiden het meeste aandacht geven.

4. Kennis en vertrouwen t.a.v. verlenging opvang

De meeste gesprekspartners zijn bekend met de plannen voor verlenging, maar wantrouwen de transparantie ervan. Tegen een laatste opvangperiode komende winter zouden de meeste buurtbewoners geen (grote) bezwaren hebben gehad. Met name doordat er in februari gecommuniceerd is over de verkenning van een pilot voor duurzame opvang op het water, is echter veel onrust ontstaan. Er is vrees voor sluipende verschuiving richting permanente opvang, vooral in de zomermaanden. Hoewel er formeel geen sprake is van zomeropvang, leeft bij veel bewoners en ondernemers het vermoeden dat dit alsnog zal gebeuren. Deze beleving veroorzaakt nu al onrust en vermindert het vertrouwen in toezeggingen vanuit de gemeente. Zonder duidelijke en herhaalde bevestiging van tijdelijkheid neemt het gevoel van misleiding toe, wat leidt tot verharding van meningen en uitingen met verder verlies van draagvlak als gevolg.

5. Suggesties en overige inzichten

Opvallend is het gedeelde pleidooi voor activering van asielzoekers, zowel via werk, vrijwilligerswerk als sport en onderwijs. Ook de inzet van sleutelfiguren uit de wijk wordt als essentieel gezien. Zorgen betreffen niet enkel overlast, maar ook economisch verlies en afnemende motivatie van vrijwilligers en professionals. Vooral in de zomerperiode ziet men de grote druk op de toch overbelaste wijk toenemen en negatieve impact van opvang op toerisme. Lokaal eigenaarschap en wederkerigheid staan centraal.

Sfeerbeeld uit de gesprekken

De sfeer in de gesprekken varieerde van gelaten en zorgelijk tot kritisch en hoopvol. Opvallend was de mate van betrokkenheid: bewoners voelen zich verantwoordelijk voor hun leefomgeving. De bereidheid tot samenwerking is hoog, mits er erkenning, regie en duidelijke kaders zijn vanuit de overheid. Verbinding ontstaat wanneer mensen serieus worden genomen.

Top 5 Prioriteiten voor Gemeente Huizen

1. Borg de afspraak dat opvang, op deze locatie, beperkt blijft tot de wintermaanden.
2. Verbeteren van de communicatie vanuit de gemeente: structureel (bijvoorbeeld via maandelijkse nieuwsbrieven), tijdig en met openheid over besluiten en afwegingen. Maak aanpak van de beeldvorming onderdeel van de communicatiestrategie.
3. Uitbreiden van dagbesteding en activering van bewoners van de schepen: voorkom verveling en vergroot maatschappelijke participatie.
4. Vergroten van zichtbare veiligheid en handhaving: inzet van BOA's en wijkagenten wordt als geruststellend ervaren.
5. Inclusieve participatie van bewoners: herstructureer de klankbordgroep tot een representatieve vertegenwoordiging vanuit de wijk met heldere rollen en verwachtingen.

Conclusie

De gesprekken laten zien dat er ruimte is voor wederzijds begrip, mits randvoorwaarden helder en tijdig worden afgestemd. Er is bereidheid om mee te denken, maar het vertrouwen staat onder druk. Een belangrijk en herhaald signaal is dat het vermoeden van opvang in de zomermaanden, ook al is dit formeel niet bevestigd, leidt tot onrust en afbrokkeling van draagvlak. De druk op buitenruimte, zichtbare aanwezigheid in de wijk en beperkte handhaving maken dit voor veel bewoners en ondernemers onacceptabel. Zonder heldere en herhaalde communicatie over de reikwijdte en duur van de opvang, zal dit leiden tot stevige tegenreacties: protest, vertrek, actiegroepen en een blijvend beschadigde relatie tussen gemeente en gemeenschap. Aan de andere kant, als duidelijk is dat de opvang alleen gedurende de wintermaanden wordt georganiseerd is er naar verwachting draagvlak en bereidheid tot meedenken.